

Atom- és kvantumfizika gyakorlat

Utóvizsga ZH feladatai

2014. január 10.

A1.* Legyen egy közeg szórócentrumainak sűrűsége az x irányban $n(x) = n_0 e^{-x/L}$ alakú, ahol $L = 2$ cm, $n_0 = 10^{29}/\text{m}^3$. A $d = 5$ cm vastag mintán egy x irányból $-\infty$ felől beeső nyaláb mekkora része halad át, ha $\sigma = 4$ barn?

A2. A semleges pion (π^0) olyan M tömegű részecske¹, ami két fotonra bomlik. Mozogjon a π^0 részecskénk P impulzussal x irányban; vezessünk le összefüggést a bomlásban keletkezett két foton kirepülési szöge között! Mekkora a fotonok kirepülési irányának bezárt szögének minimuma? Milyen esetnek felel ez meg? Mekkora ekkor a kilépő fotonok hullámhossza? (Csak paraméteresen vagyok kíváncsi a válaszokra.)

A3. Hány MeV energiájú α -részecske tudja az álló, szabad (de nem rögzített) aranyatommagot ($A = 197$, $Z = 79$) annyira megközelíteni, hogy „megérintse”? (Az atommagok sugara kb. $R = \sqrt[3]{A} \cdot 1,2$ fm, ahol A a tömegszám.)

K1.* Tekintsünk egy harmonikus oszcillátort kövekező $|\psi\rangle$ állapotát:

$$|\psi\rangle = A \sum_{n=0}^{\infty} \frac{\alpha^n}{\sqrt{n!}} |n\rangle,$$

ahol α tetszőleges komplex szám, a $|n\rangle$ -ek pedig szokásosan az energiasajátállapotok. Mekkora legyen az A (valós) állandó, hogy az állapot normált legyen? Mekkora ebben az állapotban a hely ($\hat{x}$) várható értéke²?

K2. Egydimenziós részecskemozgást vizsgálunk a következő potenciálban:

$$V(x) = \tilde{V}(x) + \alpha\delta(x), \quad \text{ahol} \quad \tilde{V}(x) = \begin{cases} 0, & \text{ha } x < 0, \\ V_0, & \text{ha } x > 0. \end{cases}$$

Itt V_0 és α pozitív állandók. $E > V_0$ energiájú részecskék esnek be balról, hanyad részük verődik vissza, és hanyad részük halad tovább³?

K3. Tekintsünk egy feles spint; írjuk fel általánosan egy adott $\mathbf{n}$ irányú spinoperátor $+\frac{\hbar}{2}$ -höz tartozó sajátállapotát! Tekintsünk két különböző spinállapotot, egyik legyen az $\mathbf{n}$ irányú spinmérés, másik az $\mathbf{m}$ irányú spinmérés ilyen sajátállapota! Mekkora ezen állapotok skalárszorzatának abszolútérték-négyzete? Fejezzük ezt ki az $\mathbf{n}$ és $\mathbf{m}$ egységvektorokkal!

Jó munkát!
Nagy Márton

¹Egyébként $Mc^2 = 135$ MeV, de ez nem fog kelleni.

²Az ilyen állapotok bevezetése indokolatlan szivatásnak tűnik, de igazából jelentőségük multhatatlan.

³Vigyázat! Itt nem egyszerűen az együtthatók négyzetével kell kombinálni, mert nem 0 az energia mindkét oldalon. Ki kell számítani valószínűségi áramsűrűséget minden szóba jövő haladó hullámra.